

Rapport:

Evaluering av tilskudds- ordning for svømmeopplæring av nyankomne

Nasjonalt senter
for mat, helse og
fysisk aktivitet

mhfa.no

Høgskulen
på Vestlandet

Rapport 1/2019

Publisert februar 2019

Tittel: Evaluering av tilskuddsordning for svømmeopplæring av nyankomne

Ansvarlig for rapporten

Høgskulen på Vestlandet, Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet

Institutt for idrett, kosthald og naturfag ved:

Ann-Helen Odberg

Vegard Birkeland

Gisle Vedvik Tjellaug

Hege E. Tjomsland

Amund Langøy

Henning Klafstad

Nasjonalt senter
for mat, helse og
fysisk aktivitet

mhfa.no

Høgskulen
på Vestlandet

Innhold

Bakgrunn.....	2
Metode.....	3
Resultat.....	4
Informasjon fra fylkesmennene.....	4
Informasjon fra kommunene.....	4
Eksisterende modeller for organisering og gjennomføring.....	8
Samarbeid kommune og frivillige organisasjoner.....	8
Samarbeid med universitet og høyskole.....	8
Forslag til tiltak og endringer.....	9
Mer målrettede utlysings- og rapporteringsprosedyrer.....	9
Andre tiltak som kan styrke kommunene i å organisere opplæringen.....	10
Kompetanse.....	11
VEDLEGG: Et utvalg kommuners organisering av svømmeopplæringen.....	12
Sørreisa.....	12
Aina Løhre, enhetsleder Flyktningetjenesten, kultur og idrett.....	12
Nina Pedersen, svømmetrener i Sørreisa svømmeklubb.....	12
Larvik.....	13
Katrine Vangstein Sandnes, Teamleder Verdensmesteren Mottaksskole.....	14
Ella Cathrine Schønning, leder Larvik Svømmeklubb.....	14
Volda.....	16
Marianne Solheim. Fagleder, bosetning og kvalifisering av flyktninger.....	16
Anne-Britt Aambø Hallaråker, svømmekursansvarlig svømmegruppen Volda turn og idrettslag.....	16
Innspill fra fagpersoner.....	18
Egil Galaaen Gjølme, førstelektor institutt for lærerutdanning ved NTNU.....	18
Jan Kjensli, utviklingskonsulent i Norges Svømmeforbund.....	19
May Grydeland, førsteamanuensis ved NIH.....	20
Litteratur.....	22

Bakgrunn

Høsten 2017 fikk Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet (MHFA) ved Høgskulen på Vestlandet (HVL) i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å evaluere tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne og å foreslå eventuelle tiltak og/eller endringer for å videreutvikle ordningen basert på kartleggingen (brev datert 08.10.2017 til Nasjonalt senter for mat helse og fysisk aktivitet fra Utdanningsdirektoratet, ref. 2017/226). Denne rapporten er et svar på dette oppdraget.

Utdanningsdirektoratet har i flere år utarbeidet [støttmateriell](#) til lærere og instruktører i forbindelse med svømme- og livredningsopplæringens innhold i læreplanen for grunnskolen (LK06). I et land med langstrakt kystlinje og mange innsjøer og store vassdrag er det viktig å kunne svømme og å beherske aktiviteter ved sjø og vann. Gode svømme- og livredningsferdigheter gir den enkelte mulighet til å delta i bade- og svømmeaktiviteter som en sosial aktivitet eller som idrett på fritiden, og å kunne delta i og være fortrolig med ulike aktiviteter i, ved og på vann. Gode svømme- og livredningsferdigheter er også drukningsforebyggende.

Mange nyankomne minoritetsspråklige elever har ikke gjennomført svømmeopplæring verken i hjemlandet eller i Norge. For å stimulere kommunene til å gjøre en ekstra innsats rettet mot disse elevers svømmeferdigheter, har Utdanningsdirektoratet siden 2013 tildelt midler til formålet. Først gjennom en utprøving til utvalgte fylkesmenn i hver region (brev datert 05.07.13 fra Utdanningsdirektoratet til fylkesmennene), deretter årlig fra 2015. Tilskuddsordningen ble fra 2016 lagt inn som en fast post på tildelingsbrevet til fylkesmennene (10 millioner kr. per år). Den økonomiske fordelingen mellom fylkene er grovt sett basert på omfanget av nyankomne. Målet med tilskuddsordningen er å redusere risikoen for ulykker i forbindelse med bading, og å sette denne elevgruppen bedre i stand til å nå kompetansemålene i læreplanen. Fylkesmennene skal informere kommunene om muligheten til å søke, og embetene utbetaler midlene til kommunene.

I 2015 ble kompetansemålene i svømme- og livredningsopplæringen revidert og det ble satt ned flere kompetansemål som omhandler denne opplæringens del av [kroppsøvningsfaget](#). 19. juni 2016 kunngjorde regjeringen gjennom en [pressemelding](#) om at det skulle legges til rette for flere tiltak for å gi de unge en bedre svømmeopplæring. MHFA fikk i oppdrag å iverksette deler av [regjeringens svømmepakke](#) med kompetansetiltak for Universitet- og høgskolesektoren, lærere, skoleledere og skoleeiere (brev datert 31.08.2016 til MHFA fra Utdanningsdirektoratet, ref. 16/2834). I tillegg skulle det utarbeides støttmateriell for samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner, samt en nettside som skulle samle all informasjon om svømme- og livredningsopplæringen i Norge. Nettsiden [svømmedyktig.no](#) ble lansert og åpnet av statsråd Torbjørn Røe Isaksen i Bergen 8. juni 2017. Regjeringens svømmepakke innbefattet også tilskudd til svømmeopplæring i barnehager og til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever. Fra høsten 2017 ble det innført en obligatorisk ferdighetsprøve i svømming som skal gjennomføres på 4. trinn. Ferdighetsprøven er fastsatt og nedfelt i [forskrift til opplæringsloven](#).

Arbeid med [fagfornyelsen](#) og ny læreplan pågår. Kompetansen elevene skal oppnå i svømme- og livredningsopplæringen vil bli fastsatt før skolestart i august 2019. Nye læreplaner skal tas i bruk trinnvis fra høsten 2020, og Utdanningsdirektoratet utvikler **støttmateriell og nettbaserte kompetansepakker** som skal bidra til å gi lærere og skoleledere økt kompetanse i å tolke og forstå læreplanverket. Arbeidet skal være skolebasert, og være

en del av [desentralisert ordning for kompetanseutvikling](#). Fagmiljøer fra lokal UH som samarbeider med og støtter skoleeier og skoleleder i utviklingsarbeidet kan bruke kompetansepakken som utgangspunkt for veiledning.

Ifølge Utdanningsdirektoratet skal følgende legges til grunn når kommunene søker tilskuddsordningen om midler til svømmeopplæring for nyankomne (fra tildelingsbrevet til fylkesmennene):

- Ordningen lyses ut slik at kommuner med nyankomne minoritetsspråklige elever kan søke midler.
- Hovedmålgruppen er nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne som omfattes av grunnskoleopplæringen. Ser kommunen at det finnes andre elever som ikke kan svømme eller har hatt mulighet til å delta i svømmeundervisningen, kan også disse ta del i svømmeopplæringen.
- Søknader som beskriver hvordan samarbeid mellom frivillige organisasjoner kan etableres/videreføres prioriteres.
- Kommunene velger selv hvordan opplæringen organiseres og legges opp. Det vil si at svømmeopplæringen kan gis i løpet av skoletid eller etter skoletid.
- Det kan søkes om midler på inntil 1 500 kroner ¹ per elev.
- Kommunene må dekke øvrige kostnader selv. (Brev datert 06.03.15 fra Utdanningsdirektoratet til fylkesmennene)

I arbeidet med rapporten har MHFA innhentet informasjon hos fylkesmannen, og hos kommuner som på bakgrunn av søknad hadde fått innvilget midler. Rapporten inneholder en metode- og resultatdel. Den presenterer også forslag til hvordan utlysningen kan gjøres mer målrettet, samt forslår tiltak som kan styrke organiseringen av opplæringen. I tillegg drøftes fremtidige tiltak som kan styrke kommunene i å organisere svømmeopplæring med utgangspunkt i desentralisert ordning.

Metode

Datainnsamlingen ble gjennomført på fylkes- og kommune nivå, og både kvantitative og kvalitative metoder ble benyttet. Først ble det sendt et spørreskjema på e-post til alle landets fylkesmenn (n=16). Basert på svarene fra fylkesmennene ble det sendt en spørreundersøkelse til alle kommuner som hadde mottatt midler i 2018 (n=123). Hver kommune fikk først en forespørsel via postmottaket. Av de 123 kommunene som ble forespurt, var det 77 kommuner som svarte og fullførte undersøkelsen. Spørreundersøkelsen hadde både lukkede og åpne svarkategorier. Dataene fra spørreundersøkelsen ble analysert, og på bakgrunn av resultatene ble et utvalg kommuner kontaktet. Tre kommuner ble invitert og takket ja til å delta i en case-studie; Sørreisa, Volda og Larvik kommune. I utvelgelsen av kommuner ble det lagt vekt på fylkesmennes anbefalinger, og en vurdering basert på geografisk spredning og ulik størrelse på kommunene. To representanter fra MHFA gjennomførte ett besøk til hver av de tre kommunene. Det ble foretatt intervju med relevante aktører i organiseringen og gjennomføringen av opplæringen, samt filmopptak fra to av kommunene; Sørreisa og Larvik kommune. Det ble i tillegg innhentet informasjon om organiseringen og gjennomføringen av svømmeopplæring for nyankomne i Sogndal kommune og Øyane svømmeklubb i Askøy kommune. Informasjonen ble innhentet gjennom telefonintervju med en kommuneansatte i Sogndal og en svømmeinstruktør og kursleder fra Øyane svømmeklubb. Sistnevnte har ikke søkt og mottatt midler fra tilskuddsordningen, men har gjennomført svømmeopplæring for nyankomne. To

¹ Satsene ble endret fra 1500 kroner per elev til 1750 kroner per elev i 2017

lærerutdannere fra Universitet- og høyskolesektoren (UH) og en utviklingskonsulent i Norges Svømmeforbund (NSF) ble også intervjuet for å få et bredt faglig perspektiv på hvordan svømmeopplæring av nyankomne kan organiseres; førsteamanuensis May Grydeland ved NIH, førstelektor Erik Galaaen Gjøelme ved NTNU og utviklingskonsulent Jan Kjensli ved NSF.

Resultat

Informasjon fra fylkesmennene

I 2018 søkte 129 kommuner (32,6% av landets kommuner²) tilskuddsordningen om midler til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever. 123 kommuner fikk tildelt midler. Noen fylkesmenn når ut til et stort andel kommuner, noen til svært få. Fylkesmennene informerte kommunene om tilskuddsordningen hovedsakelig via e-post-kommunikasjon og ved informasjon om ordningen på fylkesmannens nettside. Noen fylkesmenn oppgav også at de informerte om tilskuddsordningen i ulike formelle og uformelle møter med rektorer og andre aktuelle aktører i kommunen, i tillegg til å vektlegge å sende informasjonen om ordningen til skoleledere. Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder viste også til at de hadde hatt [oppslag i media](#) for å spre informasjon om ordningen til interesserte aktører i kommunene. Noen fylkesmenn var mer aktive enn andre i markedsføringen av tilskuddsordningen. En fylkesmann oppgav for eksempel å henvende seg direkte til kommuner som ikke hadde søkt om tilskudd etter søknadsfristens utløp. En annen fylkesmann oppgav at ordningen ble lyst ut to ganger for å øke antall søkere. Alle fylkesmennene benyttet Utdanningsdirektoratets tildelingskriterier ved utlysning og tildeling av midler. De la spesielt vekt på hvordan søkere beskriver etableringen og videreføringen av samarbeid med frivillige organisasjoner. Fylkesmennene benyttet ingen standardisert presentasjonsform om tilskuddsordningen på sine nettsider.

Fylkesmennene rapporterte om varierende grad av oppfølging av kommuner vedrørende hvordan midlene benyttes. Noen fylkesmenn oppgav at de ikke har noen oversikt over hvordan midlene brukes foruten det som kommer frem i søknaden, mens andre oppgav at kommunene hadde rapporteringsplikt, for eksempel i form av et kort tilbakemeldingsskjema. En fylkesmann nevnte at det kreves rapport fra fjorårets tildeling før kommunene kan søke om ny tildeling. Tre fylkesmenn oppgav at kommunen ikke hadde rapporteringsplikt, men at det med jevne mellomrom ble innhentet informasjon fra enkelte kommuner. Videre ble det også trukket frem at tildelingen var basert på et tillitsforhold mellom kommune og fylkesmann.

Fleere fylkesmenn rapporterte at manglende bassengkapasitet i kommunen, begrenser antall søkere. En fylkesmann rapporterte om en nedgang i antall søkere da satsene per elev gikk opp fra 1500 kroner til 1750 kroner per elev (2016-2017), samtidig som den totale tildelingen til fylkesmannen var den samme.

Fylkesmennene rapporterer til Utdanningsdirektoratet gjennom tertialrapportene. Det rapporteres på antall nyankomne som har fullført opplæringen og økonomi.

Informasjon fra kommunene

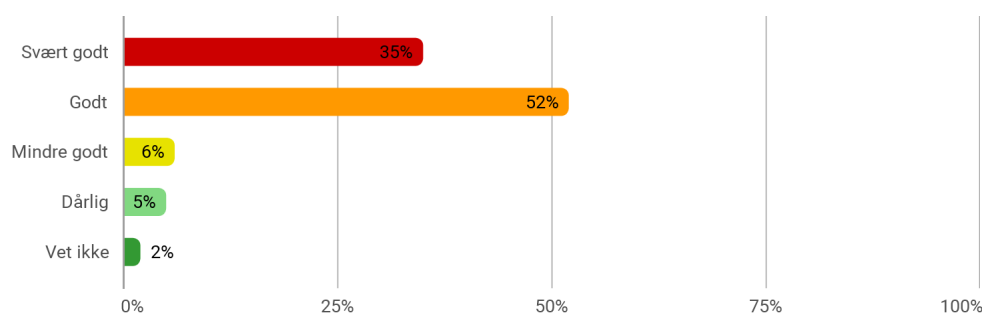
Majoriteten (48%) av kommunene som svarte på spørreundersøkelsen var relativt små kommuner (1000-10 000 innbyggere). Kun 8 % av kommunene som svarte på undersøkelsen hadde mer enn 50 000 innbyggere. De fleste kommunene som søker tilskuddsordningen begrunnet dette med et behov i kommunen (se Figur 4). Det være seg

² Basert på totalt antall kommuner i Norge 01.01.2017

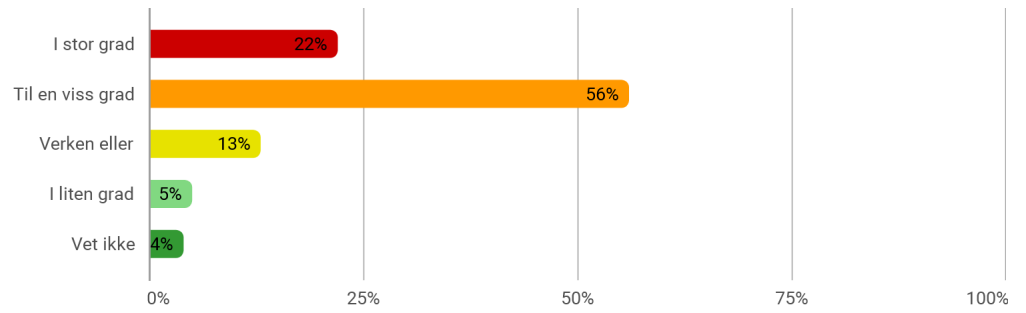
at de har kommunale mottak, er bosetningskommuner, har en stor gruppe nyankomne, men også at de generelt ønsket å tilrettelegge og sikre god svømmeopplæring for denne gruppe elever. Noen nevnte også drukningsstatistikk og nærstående drukningsulykker hvor nyankomne har vært involvert, som en viktig årsak til at de prioriterte opplæring for denne gruppen. De fleste kommuner oppgav at samarbeidet mellom skole og ulike tjenester på kommunenivå fungerer godt. Flere rapporterte også om at det er et godt samarbeid med lokale idrett- og fritidsanlegg, og kulturelle organisasjoner som samarbeider med tjenester innad i kommunene og frivillige lag og foreninger. Vedrørende selve gjennomføringen av opplæringen, oppgav majoriteten av kommunene om et godt samarbeid mellom skole og frivillige organisasjoner som svømmegruppen i idrettslaget, eller den lokale svømmeklubben. Svømmeopplæringen blir gjennomført i basseng av svømmeinstruktører. Kun i et lite antall kommuner ble opplæringen utført av lærere i grunnskolen.

Kommuner som hadde opplæring hvert semester hadde høyere gjennomstrømning av elever enn kommuner som kun tilbød opplæring en gang i året. En kommune oppgav at de inkluderte minoritetselever som er svake svømmere. Ingen kommuner oppgav å inkludere andre ikke-svømmedyktige elever i opplæringen.

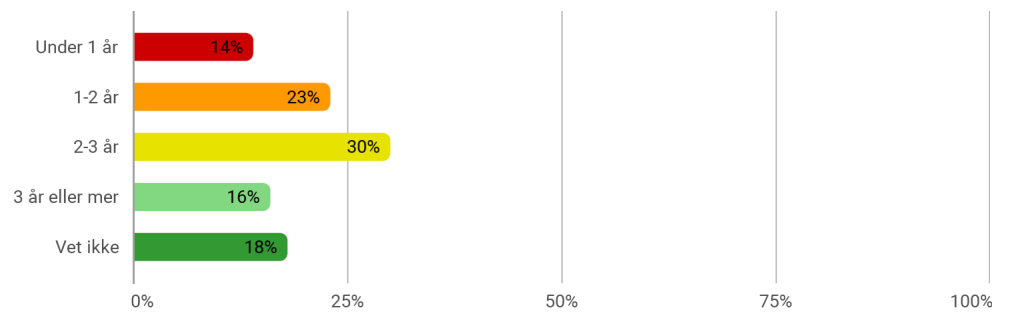
En stor andel av kommunene var svært fornøyde med informasjonen fylkesmannen sender ut (se Figur 1). Noen informanter mente derimot at fylkesmennene bør informere hyppigere og tidligere om ordningen. Flere kommuner påpekte at informasjonen kom for sent i forhold til organiseringen av opplæringen. De fleste antydte at informasjon om ordningen bør sendes til flere aktører enn postmottaket i kommunene og skoleledere. Ulike tjenester på kommunenivå som Flyktningetjenesten og Frivillighetssentralen, lokale svømmeklubber og andre frivillige organisasjoner, idrett- og fritidsanlegg, folkehelsekoordinatorer, osv. bør informeres direkte om ordningen. Bruk av sosiale medier ble nevnt som et virkemiddel for å nå ut bredere. I tillegg ble det foreslått at det produseres videoer som promoterer tilskuddsordningen. Det ble også foreslått at det bør utvikles et standardisert elektronisk søknadsskjema som fylkesmennene brukes i sin informasjon til kommuner og andre aktører. Nedenfor presenteres flere svar fra spørreundersøkelsen grafisk.

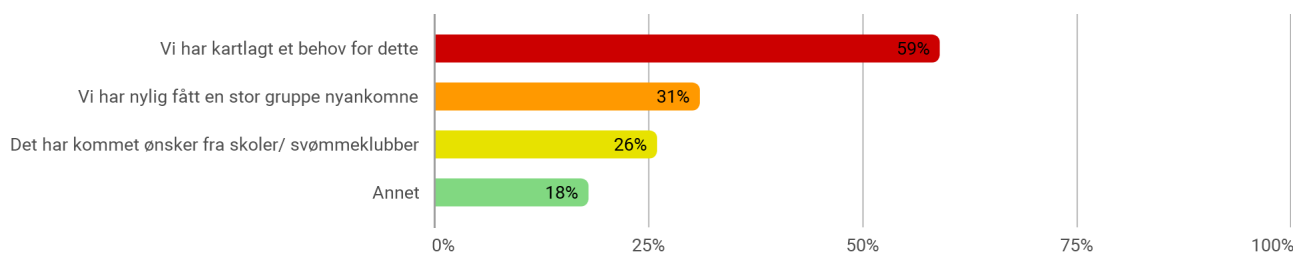
Figur 1: Hvor godt synes dere Fylkesmannen informerer om mulighetene for å søke midler til svømmeopplæring av nyankomne?

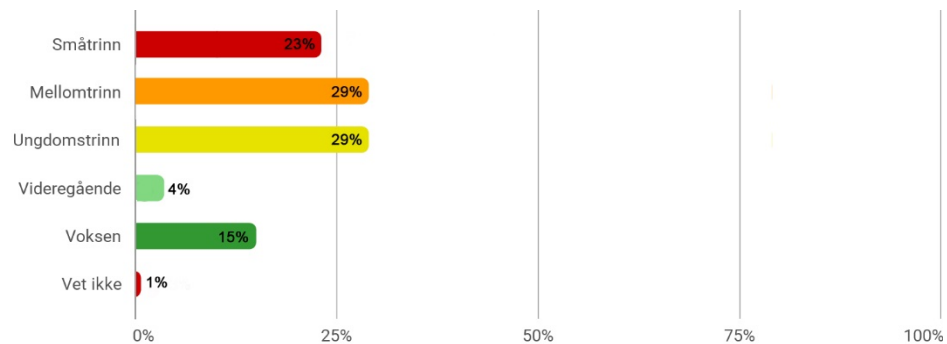
Figur 2: I hvilken grad vil dere si at finansieringen fra Fylkesmannen er tilstrekkelig til at kommunen kan gjennomføre oppgaven?

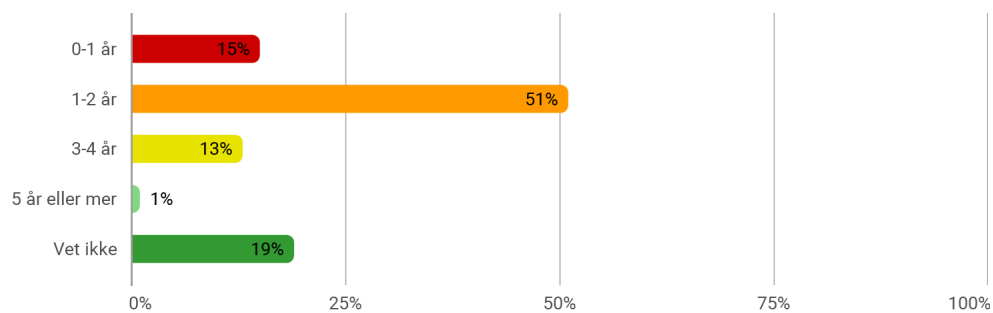
Figur 3: Hvor lenge har kommunen benyttet seg av tilskuddsordningen?

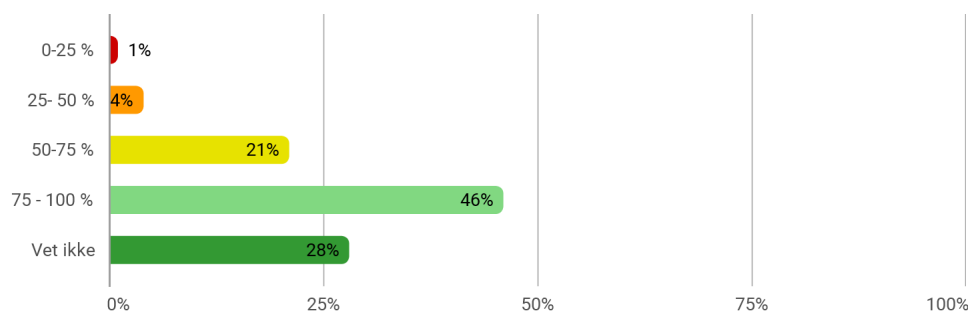
Figur 4: Hvorfor valgte dere å søke midler gjennom tilskuddsordningen?

Figur 5: Hva er alderen på deltakerne i svømmeopplæringen (kryss av på flere svaralternativ dersom dette er aktuelt for din kommune)?

Figur 6: Hvor lenge har deltakerne på svømmeopplæringen bodd i Norge?

Figur 7: Hvor mange av deltakerne har fullført svømmeopplæringen?

Eksisterende modeller for organisering og gjennomføring

Videre følger en presentasjon av ulike modeller som i 2018 ble benyttet for organisering og gjennomføring av svømmeopplæring for nyankomne.

Samarbeid kommune og frivillige organisasjoner

Lokale svømmeklubber

De tre kommunene fra case-studien hadde en del felles trekk i sin organisering av svømmeopplæringen. Alle kommunene har en aktiv og engasjert svømmeklubb som utgjør en viktig del av fritidstilbudet i kommunen. Initiativ fra svømmeklubben så ut til å ha vært en avgjørende faktor for kommunenes opplæringsstilbud til nyankomne. Inntektene fra svømmeopplæringen for nyankomne var en viktig inntektskilde også for klubbens andre aktiviteter/tilbud, og dette ble oppgitt å være en viktig pådriver for at klubbene engasjerte seg i opplæringen. Det så også ut til at «ildsjeler» og enkeltpersoner i svømmeklubbene med stort engasjement for samfunnsoppdraget og svømming generelt hadde spilt en avgjørende rolle for at tilbudet ble igangsatt, implementert og videreført. I tillegg ble også kort avstand mellom ansatte og elever på mottaksskole og andre involverte i svømmeopplæringen identifisert som en viktig tilretteleggende faktor for at svømmeopplæringen fungerte godt i alle de tre kommunene. For mer utfyllende informasjon se vedlegg.

Andre frivillige organisasjoner

Øyane svømmeklubb i Askøy kommune samarbeidet med den ideelle organisasjonen Way Forward om svømmeopplæring for nyankomne. Ifølge hjemmesiden til [Way Forward](#) har organisasjonen fokus på: «... å bedre levekår for barn, unge og voksne i det norske samfunn. Vi bruker idrett, dans og musikk for å nå våre mål om en aktiv hverdag for alle. Vårt hovedmål er å engasjere enkeltmennesker til en aktiv fritid og skape idrettsglede i krysskulturelle fellesskap». Samarbeidet om opplæringen ble initiert av Way Forward. Det er ikke brukt midler fra tilskuddsordningen i prosjektet, som ble avsluttet før 2018.

Samarbeid med universitet og høgskole

Sogndal kommune har tilbudt svømmeopplæring for nyankomne siden 2017 gjennom et samarbeid med Høgskulen på Vestlandet (HVL). Samarbeidet startet ved at den ansvarlige for svømme- og livredningsundervisningen, Siv Laila Eriksen ved HVL tok kontakt med kommunen. Det ble utformet et brev fra kommunen til Flyktningkontoret som tok dette videre med lærere, elever og foreldre. HVL-studenter rekrutteres som instruktører/lærere etter at svømmeundervisningen i studiet er gjennomført og livredningsprøven bestått. Lønnen dekkes av tilskuddsmidlene. Studentene forbereder og gjennomfører en teoretisk økt, hvor de gjennomgår regler, farer, hygiene, påkledning osv. Svømmeopplæringen gjennomføres i basseng under veiledning av lærerutdannere. Praksisen bidrar til verdifull pedagogisk og didaktisk erfaring for studentene. Tilbakemeldingene fra studentene er positive.

I Skaun kommune har førstelektor Egil Galaaen Gjølme ved NTNU og Ann-Helen Helgemo, faglederen i Voksenopplæring i kommunen vært initiativtaker og pådriver for et opplæringsprogram om ferdsel i og ved vann for elever på voksenopplæringen i kommunen. Opplæringsprogrammet støttes ikke av tilskuddsordningen. Programmet fokuserer på det norske friluftslivet, allemannsretten og tradisjoner med aktiviteter knyttet til vann. Deltakerne får først teoretisk opplæring om temaet hvor de blant annet lærer relevante ord og uttrykk. Dette blir også oversatt til morsmålet til deltakerne. Senere gjennomføres det praktisk undervisning ute hvor det er mulig å låne våtdrakt for de som ønsker dette. Et utvidet fokus på både svømmeopplæring og friluftslivsaktiviteter knyttet til

vann er også et interessant perspektiv som vurderes å inkludere i svømmeopplæringen for nyankomne dersom det er aktuelt å utvide ordningen med ytterligere midler.

Forslag til tiltak og endringer

Formålet med denne rapporten er i tillegg til å evaluere tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne også å foreslå tiltak og/ eller endringer for å videreutvikle tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne forutsatt at tilskuddsordningen blir videreført. Følgende forslag til endringer og tiltak er basert på det innsamlede datamaterialet samt retningslinjer for ny desentralisert kompetanseordning.

Mer målrettede utlysings- og rapporteringsprosedyrer

Flere respondenter påpekte at det var vanskelig å treffe «riktig» ord i søkemotoren til fylkesmannens nettside. Det bør derfor legges inn flere ord som treffer temaet «svømmeopplæring» i søkemotoren. Videre bør det sikres at søkeordene treffer begge målformene. Oppsettet på hjemmesiden bør standardiseres og informasjonen gjøres lettere tilgjengelig. Svømmedyktig.no kan også brukes til dette formålet ved at det legges en direktelenke fra siden til fylkesmannens søknadskjema og informasjon om ordningen. Svømmedyktig.no har ved inngangen av 2019 om lag 3200 unike brukere per måned, og MHFA arbeider kontinuerlig med å nå ut til flere. Fylkesmennene bør i sin informasjon til kommunene og andre aktører henvise til direktelenken på svømmedyktig.no. På svømmedyktig.no vil det også på sikt være ressurser tilgjengelige for denne gruppe elever. MHFA har dessuten utarbeidet en film på omtrent 3 minutter som kan brukes i formidlingen av ordningen. Denne vil bli tekstet på norsk, engelsk, somali og arabisk. Det finnes også ytterligere filmopptak som kan brukes til å utvikle kortere filmsnutter.

Flere respondenter rapporterte også at informasjon om tilskuddsordningen bør ha et bredere nedslagsfelt som inkluderer flere frivillige organisasjoner enn svømmeklubber. I mange kommuner er svømmeopplæring for nyankomne organisert av «ildsjeler» i den lokale svømmeklubben som brenner for svømmeopplæring og integrering av nyankomne. Disse tar gjerne ofte førstekontakten med kommunen eller søker direkte tilskuddsordningen til fylkesmannen. Svømmeklubbene har som regel også en egeninteresse av å drifte svømmeopplæringen, fordi inntektene fra dette er et kjærkomment bidrag til klubbens daglige drift.

I denne sammenhengen kan det også være hensiktsmessig å utforme en felles mal for utlysningsteksten som benyttes av alle fylkesmennene. Det er forøvrig ønskelig at tidsrommet fra innsendt søknad til avklaringen om tildeling av midler forkortes, slik at tilbyderne kan starte planleggingen av svømmeopplæringen på et tidligere tidspunkt enn det som er mulig i dag.

Det fremgår tydelig i vurderingskriteriene for tildeling av midler, at svømmeopplæringen skal gjøre elevene bedre i stand til å nå kompetansemålene i læreplanen. I dag rapporteres det på antall nyankomne som har gjennomført opplæringen fra fylkesmannen til Utdanningsdirektoratet. Det vil være hensiktsmessig at utlysningsteksten beskriver tydeligere om opplæringen skal være i tråd med læreplanverket for kroppsøvingsfaget, eller om den er fristilt fra denne. Tydeligere målformuleringer i utlysningstekst vil gjøre det enklere for de kursansvarlige å organisere og gjennomføre opplæringen, samt å rapportere på resultatet av opplæringen: Blir elevene svømmedyktige i løpet av kurset, og hvilke obligatoriske øvelser i ferdighetsprøven mestrer elevene etter fullført kurs? Hvilken kompetanse er det ønskelig at elevene oppnår? Skal elevene oppnå vannkompetanse inne/ute? Og hvor viktig er det å kunne beherske vannelementet i forhold til målet om sosialisering og inkludering på skole og i fritid? Med fornying av læreplanen og nye kompetansemål ligger mulighetene for å tydeliggjøre hva som er

betydningen av «å gjøre elevene i bedre stand til å nå kompetansemålene i læreplanen». I dag er det noe variasjon mellom hvorvidt og hva lærere/instruktører rapporterer tilbake til kommunene. Dette ser ut for å være basert på hvilken rutine svømmeclubbene eller instruktørene/lærerne har på sine kurs.

Fylkesmannen har ansvar for oppfølging av kommunens svømmeopplæring av nyankomne. Resultatene fra denne undersøkelsen viser imidlertid til at hvorvidt fylkesmannen følger opp kommunene er tilfeldig og avhengig av kommunenes interne organisering. Det vil derfor være hensiktsmessig å utvikle et enkelt digitalt tilbakemeldingsskjema til lærere/instruktører og de ansvarlige i kommunen med spørsmål om måloppnåelse og kvaliteten på opplæringen. Skjemaet kan legges ut på svømmedyktig.no. Tilbakemeldingen fra dette skjemaet kan også være nyttig informasjon til skoleleder og lærere når elevene integreres med etnisk norske elever i svømmeopplæringen. I tillegg bør det vurderes om det er formålstjenlig at 80 % av midlene tildeles ved oppstart, mens de resterende 20 % utbetales etter innlevering av tilbakemeldingsskjemaet. Tildeling av nye midler fra tilskuddsordningen kan også holdes tilbake inntil kommunene har rapportert til fylkesmannen fra pågående kurs. Andre insentiver kan også vurderes med formål om å øke initiativet om rapportering om måloppnåelse og kvaliteten på opplæringen.

Andre tiltak som kan styrke kommunene i å organisere opplæringen

Ny desentralisert ordning skal bidra til at alle kommuner (og fylkeskommuner) gjennomfører egne kompetanseutviklingstiltak. Gjennom samarbeidsforaene skal disse instansene, lokal UH og andre relevante aktører samarbeide for å kartlegge behov for kompetanseutvikling og planlegge utviklingsarbeidet. Dersom tilskuddsordningen videreføres, vil det være hensiktsmessig at samarbeidsforumet også kartlegger behovet for svømmeopplæring av nyankomne når kommunens behov for svømmeopplæring kartlegges. Kommunens økonomiske bidrag til svømme- og livredningsopplæringen i grunnskoleopplæringen bør ses i en helhet for alle elever som er innbefattet i grunnskoleopplæringen. Tilskuddsordningen skal bidra til å styrke opplæringen for nyankomne, men kommunen velger selv hvordan opplæringen organiseres og legges opp. Ved behov kan også etnisk norske elever inkluderes i svømmeopplæringen sammen med nyankomne. I samarbeidsforumet kan frivillige organisasjoner og ulike tjenester på kommunenivå, som kan defineres som «andre aktører», tydeligere tre fram som samarbeidende tjenester og organisasjoner sammen med UH, skoleledere og lærerprofesjonen. Basert på funnene i denne undersøkelsen vil styrken i et slikt sammensatt fora kunne bidra til økt samarbeid om svømmeopplæringen. Dette kan tilrettelegge for bedre koordinering og kartlegging av behovet for svømmeopplæring for alle i kommunen, samt effektiv økonomistyring av eksempelvis bassengkapasitet og transport til og fra opplæringsstedet (inne eller ute). Inkludering av flere aktører kan også bidra til rolleavklaring- og fordeling (se eksisterende modeller 2018) slik at alle elever får et godt sammensatt opplæringstilbud som sikrer at kompetansemålene i svømme- og livredningsopplæringen blir nådd, og at de opplever mestring i aktiviteter i, ved og på vann. Utviklingsarbeidet vil på denne måten også bli mer forutsigbart og langsiktig. I undersøkelsen vår oppgav kun en kommune at de tolket begrepet nyankomne vidt, dvs. at de inkluderte andre minoritetselever som er svake svømmere. Ingen kommuner oppgav i sine svar at de inkluderte etnisk norske barn eller andre med lave svømmeferdigheter i opplæringen. I et integreringsperspektiv ville imidlertid dette være positivt, og dette kan også sikre at opplæringen blir mer bærekraftig og mindre avhengig av «ildsjeler».

Kompetanse

Resultatene fra denne undersøkelsen viser at svømmeopplæringen for nyankomne i hovedsak gjennomføres av svømmeinstruktører i basseng. Kun i et lite antall kommuner ble opplæringen utført av lærere i grunnskolen. En stor andel av dagens grunnskolelærere underviser i svømming uten å ha fordypning i **kroppsøving**. Oppdrag fra utdanningsdirektoratet til MHFA (brev datert 31.08.2016 2016 til MHFA fra Utdanningsdirektoratet, ref. 16/2834) resulterte i at svømmeopplæring i barnehagelærer- og grunnskolelærerutdanningen ble styrket. Det er imidlertid et ytterligere behov for å styrke svømmeopplæringen i utdanningene ved at det legges inn emner om svømmeopplæring av nyankomne som sikrer at fremtidige lærere har kompetanse i å gjennomføre svømmeopplæring for denne gruppen. Skoleledere bør også etterspørre slik kompetanse i ansettelse av kroppsøvingslærere. I tillegg vil det være gunstig å tilrettelegge for kompetanseheving av allerede kvalifiserte lærere / instruktører som bidrar inn i gjennomføringen av opplæringen. Dette kan f. eks. organiseres gjennom fagdager, kurs og digitale forum. Slike fagdager og kurs kan også initiere både uformell og formell nettverksbygging mellom de ulike aktørene. MHFA/HVL har igjen å ferdigstille utvikling av støttemateriell som legger til rette for samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner. HVL, som etter fusjonen er landets største lærerutdanningsinstitusjon, har også tatt initiativ til at det på sikt utvikles et samarbeid mellom HVL, Idrettscampus Bergen og Svøm Bergen. Målet med dette initiativet er å utvikle et godt sammensatt opplæringstilbud som sikrer at kompetansemålene i svømme- og livredningsopplæringen for barn og ungdom nås gjennom et samarbeid mellom aktører med ulik kompetanse og styrke. Dette vil også inkludere svømmeopplæring av nyankomne.

Foreldres svømmeferdigheter og holdninger er en avgjørende faktor for nyankomne barn og unges mulighet til å delta i svømmeopplæring i tilknytning til skole. Det ser ut til å være viktig å informere foreldre tilstrekkelig om opplæringen både i mottakssamtaler og på egne foreldremøter. Foreldrene bør få informasjon om de positive følgende av det å være svømmedyktig for barn og ungdoms sosiale liv og helse. Ved å vise til hvordan aktiviteter i, ved og på vann kan være en kilde til glede for hele familien kan foreldrene også motiveres til å øve på egne svømmeferdigheter. Den korte informasjonsfilmen om svømmeopplæringen for nyankomne som MHFA har utviklet kan også brukes til dette formålet. Filmen kan ses her <https://youtu.be/Sy5gLk5LoCM>. Denne kan også inngå i informasjonen som gis til foreldre.

VEDLEGG: Et utvalg kommuners organisering av svømmeopplæringen

Sørreisa

Sørreisa har en svømmehall fra 1975 som ligger sentralt i bygden. De to siste årene har de hatt omtrent 30 deltakere per år på svømmekurs som er finansiert av midlene fra Fylkesmannen. Kursene organiseres av den lokale svømmeklubben, og jenter og gutter deltar på samme kurs.

Aina Løhre, enhetsleder Flyktningetjenesten, kultur og idrett

Aina Løhre forteller at Sørreisa kommune i all hovedsak har positive erfaringer med tilskuddsordningen. Svømmeopplæringen som ordningen legger til rette for er viktig både med tanke på sikkerhet, trivsel og folkehelse. Som enhetsleder i Flyktningetjenesten har Løhre ansvar for å søke om midler til svømmeopplæringen. Midlene fra tilskuddsordningen brukes til å betale den lokale svømmeklubben som står for svømmeopplæringen. Ifølge Løhre var det naturlig å rekruttere svømmeklubben til denne oppgaven, fordi svømmeklubben har et godt renommé i forhold til nybegynneropplæring. Løhre opplever at samarbeidet med svømmeklubben og kursholderne fungerer svært bra. «Dette er en liten kommune og liten organisasjon så det er kort vei mellom folk. Jeg har daglig kontakt med dem som jobber med dette». Videre forteller hun at kommunen ikke har noen systematisert oppfølging av kursholderne, men at hun jevnlig er i dialog med instruktørene og dermed har god oversikt over den daglige driften. I tillegg får Flyktningetjenesten førstehåndsinformasjon fra brukerne. Aina Løhre forteller også at samarbeidet med Fylkesmannen fungerer fint. Hun synes informasjonen kommunen får er tilstrekkelig, og hun ser heller ingen utfordringer med søknadsprosessen. Den er «ubyråkratisk og enkel å forholde seg til».

Nina Pedersen, svømmetrener i Sørreisa svømmeklubb

Nina Pedersen er en av flere instruktører for svømmeopplæringen av nyankomne i Sørreisa. Pedersen opplever at samarbeidet med kommunen fungerer bra, og at det er god dialog mellom partene. Hun forteller videre at det er stort spenn i deltakernes alder; fra 5 år og til «foreldrealder». Det er også stor variasjon i deltakernes svømmedyktighet ved oppstart; noen deltakere har ingen erfaring fra basseng når de begynner på kurs, mens andre har svake svømmeferdigheter. Pedersen anslår at 7-8 av 20 deltakere på forrige kurs ble svømmedyktige, mens enda flere ble vanntilvendte. Videre forteller hun om stor mestringsglede blant deltakerne når de etter hvert tør å hoppe fra kanten eller tar sine første svømmetak. Også foreldrene inviteres til å delta i deler av svømmeundervisningen, og dette ser ut til å skape mye glede både blant barn og foreldre. Midlene fra kommunen er ifølge Pedersen tilstrekkelige til å gjennomføre *ett* kurs, men tilskuddet burde ideelt sett ha vært større slik at de kunne organisere et mer omfattende kurs over to semestre som gjorde det mulig for enda flere deltakere å bli svømmedyktige. Nina Pedersen trekker videre frem at de med jevne mellomrom møter på språklige utfordringer, fordi de av og til får deltakere på kursene som ikke har vært lengre enn en måned i landet. Interne evalueringer som svømmeklubben selv har foretatt viser imidlertid at deltakerne er godt fornøyde med tilbudet.

Nøkkelpunkter Sørreisa kommune

- Den lokale svømmeklubben står for opplæringen
- Gutter og jenter deltar på samme kurs
- Inkluderer hjerte- og lungeredning i opplæringen
- Korte avstander mellom deltakere, instruktører, kommuneansatte og fasiliteter. Lett for samarbeidende parter å kommunisere
- Ansatte i kommunen og svømmeklubben kjenner hverandre godt
- Foreldre med i bassenget sammen med barna
- Populært tilbud blant deltakerne
- «Ildsjeler» i svømmeklubben som er engasjerte i lokalmiljøet
- Foregår inne i basseng
- Aldersspenn på 5 år – «foreldrealder»
- Hvert kurs består av 8 økter på 1,5 time

Bilde: Trening i svømmehallen, Sørreisa (MHFA)

Larvik

Svømmeanlegget i Larvik, Farrishallen, ble bygget i 1965, og svømmehallen ligger like ved Verdensmesteren Mottaksskole. Det er Larvik svømmeklubb som er ansvarlig for svømmeopplæringen i kommunen. De siste årene har de hatt omtrent 25 deltakere på hvert kurs per år.

Bilde: Verdensmesteren mottaksskole. I bakgrunnen skimtes svømmehallen (MHFA)

Katrine Vangstein Sandnes, Teamleder Verdensmesteren Mottaksskole

Katrine Vangstein Sandnes har ansvar for å organisere svømmeopplæringen i kommunen. Hun utarbeider informasjon til elever og foresatte på ulike språk, og når de nyankomne ankommer kommunen deltar Sandnes også på mottakssamtalen hvor hun informerer om betydningen av svømmeopplæring. Hun arrangerer også foreldremøte før kursoppstart. Larvik svømmeklubb har drevet svømmeopplæring for nyankomne siden 2011, og det var dermed naturlig at svømmeklubben ble spurt om de ønsket å være ansvarlige for dette da tilskuddsordningen ble etablert. Ifølge Sandnes fungerer samarbeidet med svømmeklubben meget bra. Svømmehallen ligger nært mottaksskolen, og dermed er det enkelt for Katrine og hennes kolleger å være tett på både instruktørene, deltakerne og foreldrene. Når det oppstår utfordringer knyttet til enkeltelever blir dette raskt fanget opp og tiltak iverksatt. Sandnes forteller at hun rapporterer kort i etterkant av hvert kurs til Fylkesmannen. Dette synes hun fungerer bra, og hun opplever også at informasjonen om midlene fra Fylkesmannen er tilstrekkelige. Sandnes understreker at svømmeopplæringen er et etterspurt tilbud, og at opplæringen ikke bare er av betydning for elevenes svømmedyktighet, men også for sosialt samhold mellom jenter og gutter. Kun en liten andel av elevene på skolen oppgir i mottakssamtalen at de kan svømme. Katrine Sandnes påpeker at dersom tilskuddet fra Fylkesmannen hadde vært større, burde de ha tilbudt kurs hvert semester fordi de stadig får inn nye elever på mottaksskolen.

Ella Cathrine Schønning, leder Larvik Svømmeklubb

Ella Cathrine Schønning er leder i svømmeklubben, og hun har sammen med en annen instruktør ansvar for svømmeopplæringen i Larvik. Schønning opplever at oppgaven som instruktør for nyankomne er svært meningsfull, og hun forteller om masse energi, positivitet og mestringsopplevelser på svømmekursene. Videre forteller hun at deltakernes svømmeferdigheter ved kursstart er veldig varierende, og at de derfor har valgt å bruke flere

instruktører på hvert kurs for å kunne tilrettelegge for opplæring tilpasset den enkelte deltakers ferdighetsnivå. Hun erfarer at denne organiseringen bidrar til god progresjon, og hun anslår at 80-90 % av deltakerne lærer seg å svømme. En intern evaluering blant kursdeltakerne viser at også deltakerne er godt fornøyd med tilbudet. Kursene i Larvik er ikke kjønnsdelte, og Schønning har ikke opplevd utfordringer knyttet til dette. Det oppstår også sjelden språkutfordringer. Schønning forteller at elever som har vært lenge i landet og som kan norsk benyttes som tolk. Hun mener for øvrig at kursene ideelt sett burde strukket seg over to semestre dersom tildelingen fra fylkesmannen hadde vært større. Samarbeidet med kommunen fungerer fint, og den eneste utfordringen hun rapporterer er begrenset tilgang til bassenget.

Bilde: En av kursdeltakerne leker seg i svømmehallen, Larvik (MHFA)

Nøkkelpunkter Larvik kommune

- Den lokale svømmeklubben står for opplæringen
- Gutter og jenter på samme kurs
- Engasjerte «ildsjeler» i svømmeklubben
- Egen mottaksskole for nyankomne
- Tett og godt samarbeid mellom mottaksskolen og svømmeklubben
- Strukturert organisering av opplæringen
- Populært tilbud blant deltakerne
- Aldersspenn på 7-16 år
- Foregår inne i basseng
- Hvert kurs består av 12-15 økter på en time

Volda

Siden 2016 har 47 jenter og 39 gutter deltatt på svømmekurs finansiert av tilskuddsordningen. Volda kommune samarbeider på samme måte som Larvik og Sørreisa med den lokale svømmeklubben om svømmeopplæringen.

Marianne Solheim. Fagleder, bosetning og kvalifisering av flyktninger

Marianne Solheim forteller at det var svømmeklubben som først tok kontakt med kommunen med forespørsel om å søke midler hos Fylkesmannen til svømmeopplæring av nyankomne. Kommunen hadde tidligere samarbeidet med svømmeklubben om intensivkurs på sommeren, og ifølge Solheim ville det ha vært vanskelig for kommunen å organisere kursene på egenhånd. Solheim og miljøarbeidere i kommunen er tett på både instruktører og deltakere ved at de ofte er tilstede når svømmeopplæringen foregår. Samarbeidet med Fylkesmannen fungerer også godt. Hun påpeker imidlertid at det kan være vanskelig å finne informasjon om ordningen på Fylkesmannens nettside, og hun understreker at kommuners postmottak og lokale svømmeklubber burde informeres direkte via epostkommunikasjon.

Marianne Solheim forteller at kommunen prioriterer å sette av tid til kursene for nyankomne i bygdens offentlige svømmehall. Svømmehallen skal imidlertid rives, og det skal bygges en ny, privat hall. Solheim uttrykker bekymring over at dette muligens vil føre til redusert hall-tid, fordi den nye, private svømmehallen i større grad skal være åpen for publikum, og fordi svømmeopplæringen av nyankomne krever skjermet opplæringstid.

I følge Solheim er svømmeopplæring med nyankomne mer krevende enn svømmeopplæring med etnisk norske barn, og hun har blant annet erfart at det er ekstra viktig med god dialog med deltakernes foreldre både i forkant og underveis i opplæringen. Å være tydelig før oppstart på hva som forventes av både foreldre og deltakere i forhold til oppmøteplikt har vist seg å være vesentlig. Samtidig tegner også hun et bilde av barn og ungdom som stortrives på svømmekurs, og som er takknemlige over å tilbudet.

Anne-Britt Aambø Hallaråker, svømmekursansvarlig svømmegruppen Volda turn og idrettslag

Anne-Britt Aambø Hallaråker er svømmeskoleansvarlig i Volda Turn og Idrettslag. Hun forteller at det i 2018 har vært omtrent 30 deltakere på kurs. Alderen på deltakerne varierer fra 6- 13 år, og det har vært omtrent lik fordeling mellom gutter og jenter. Det arrangeres separate kurs for gutter og jenter.

Hallaråker forteller entusiastisk om positive opplevelser i jobben som instruktør for nyankomne. Hun tror mestringen de nyankomne barna og ungdommene opplever når de blir trygge i vannet er særlig verdifull nettopp for dem, fordi de går gjennom en periode i livet preget av stor grad av uvisshet. Tildelingen fra Fylkesmannen mener hun er tilstrekkelig, men som flere andre informanter har påpekt, understreker også Hallaråker at informasjon om innvilgede midler kommer for sent i forhold til klubbens planleggingsarbeid. Samarbeidet med kommunen opplever hun er svært godt.

Nøkkelpunkter Volda kommune

- Den lokale svømmeklubben står for opplæringen
- Separate kurs for gutter og jenter
- Svømmehall som er tilgjengelig for organiserte aktiviteter
- En stor og aktiv svømmeklubb som søker oppdrag og selv tar initiativ til å søke midler
- En kommune som er opptatt av samfunnsoppdraget
- Populært tilbud blant deltakerne
- Korte avstander mellom folk og fasiliteter. Lett for samarbeidende parter å kommunisere
- Aldersspenn på 6-13 år
- Hvert kurs består av om lag 30 økter på en time
- Foregår inne i basseng

Bilde: Marianne Solheim og Anne- Britt Aambø Hallaråker i svømmehallen i Volda (MHFA)

Innspill fra fagpersoner

Egil Galaaen Gjølme, førstelektor institutt for lærerutdanning ved NTNU

Egil Galaaen Gjølme er førstelektor i kroppsøving og idrettsfag ved institutt for lærerutdanning ved NTNU. Han har publisert flere artikler om svømming, og jobber med livredning inne og ute, padling og svømmeopplæring.

Synes du tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne bør fortsette?

«Godt spørsmål. Jeg tenker at ordningen er bra, men at systemet med å få det ut til de som trenger det er for tilfeldig. Jeg mener at det er viktig å koble på de systemer som faktisk finnes. Det kan for eksempel være integreringsprogram eller voksenopplæring som kan få tilbud. Søknadsordningen er trolig for komplisert, og klubber kjenner ofte ikke til ordningen, eller ser ikke behovet for å søke på disse midlene. Derfor tenker jeg at midlene kunne vært utnyttet mye bedre ved å styre det mer. Etter min mening kan svømmeopplæring gjerne skje innendørs i basseng, men livredningsopplæring må også skje utendørs. Årsaken er åpenbar: Det er ute ulykkene skjer. Å bare øve inne kan i verste fall skape falsk trygghet, og med dette flere ulykker. Å svømme 200 meter i et basseng er noe helt annet enn å berge seg selv, eller å redde andre utendørs i kaldt vann. Mange vil hevde at det ikke er mulig å gjennomføre slik opplæring, og det er derfor viktig å vise at det er fullt mulig».

Hvem mener du bør rekrutteres til å stå for opplæringen?

«På lang sikt mener jeg at lærere bør rekrutteres til denne oppgaven. Dessverre har ikke lærerutdanningen vært god nok hittil, slik at mange lærere mangler denne nødvendige kompetanse. Derfor må også svømmeopplæringen styrkes i lærerutdanningen, slik at lærerutdanningen i neste rekke kan lære opp studentene på en kvalitativt god måte. Kompetanse i alle ledd må bli nøkkelordet i denne argumentasjonen».

Hva synes du ville være en god måte å måle utbyttet av svømmeopplæringen for nyankomne?

«Å måle ferdigheter for denne gruppen vil jeg ikke anbefale. Å kartlegge er noe annet. Målet er å trygge ferdsel ved, på og i vann. For enkelte vil ferdsel ved land være like aktuelt som i vann».

Har du noen forslag til tiltak som kan styrke kommunene i å organisere opplæringen?

«Utdanne kompetente lærere. Styrke opplæringen med flere undervisningstimer – både ute og inne».

Nøkkelpunkter fra Egil Galaaen Gjølme, førstelektor i kroppsøving og idrettsfag ved NTNU

- Tildeling av midlene bør i større grad styres fra sentralt hold
- Integreringsprogram eller voksenopplæring bør kobles på
- Svømmeopplæring og livredningsopplæring bør også skje utendørs
- Svømmeopplæringen må styrkes i lærerutdanningen- både ute og inne
- Bør ikke måle ferdighetene til denne gruppen, men kartlegging kan gjøres

Jan Kjensli, utviklingskonsulent i Norges Svømmeforbund

Jan Kjensli er utviklingskonsulent i Norges Svømmeforbund hvor han jobber med svømmeinstruktørutdanningen, Norges Svømmeskolen og skolesvømming.

Synes du tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne bør fortsette?

«Ja, definitivt. Alle svømmeopplæringstiltak er positive i utgangspunktet. Det er for lite generelt, enten du snakker om grunnskolebarn eller innvandrerbarn. Og så vet vi at de uten etnisk norsk forbindelse, spesielt de med ikke-europeisk bakgrunn, har dårlig svømmekompetanse».

Hvis du hadde ubegrenset med midler, hvordan ville du organisert svømmeopplæring av nyankomne?

«Jeg har inntrykk av at det stilles for lite krav til innhold i opplæringen. Og det stilles lite eller ingen krav til de som utfører opplæringen. Jeg mener man bør stille litt mer konkrete krav til hva opplæringen skal inneholde og krav til kompetanse hos de som er ansvarlig. Har inntrykk at det ikke er noe særlig oppfølging på det. Det ville vært en fordel å inkludere foreldrene til disse barna på en måte i en opplæringsmodell. Alle undersøkelser vi har gjort viser at foreldrene er viktig i forhold til barnas svømmeferdigheter. Det hjelper lite hvis denne opplæringen tar de til et visst nivå, så stopper det der fordi foreldrene ikke kan ta de med i svømmehallen, eller til stranda. Men hvis hele familien kan bruke svømmefasiliteter, så vil alle videreutvikle sine ferdigheter».

Hvilke utfordringer ser du i forhold til svømmeopplæring av denne gruppen?

«Jeg ser ikke kjønnsdeling osv. som et problem. Det handler om hvilke rammebetingelser som må på plass for å få det til. Mange i Oslo har hatt opplæring for minoritetskvinner. De får det til. Du må kjenne målgruppen».

Hvem mener du bør rekrutteres til å stå for opplæringen?

«Jeg tror det viktigste er at de som er ansvarlig for opplæringen er kompetente, for du møter deltakere med traumer, skikkelig vannskrekk. Så det må være kompetente folk».

Hva synes du ville være en god måte å måle utbyttet av svømmeopplæring for nyankomne?

«Dette bør måles med samme mal som brukes for opplæringen på 4. trinn. Det er enklere å planlegge opplæringen hvis du følger en mal som alle andre bruker».

Hva synes du ville være en god måte å legge opp undervisningen med tanke på kulturforskjeller?

«Jeg har inntrykk at dette temaet gjøres større enn det er. Det er kun noen få det er vanskelig for. Da er det bare å finne en svømmehall med gardiner eller lignende. I forhold til bekledning så finnes det burkini, som er en badedrakt tilpasset islam. Da er det ikke noe problem. Det er bedre enn å svømme med klær, og koster ca. 500 kr og er laget i

et stoff som holder lenge. Jeg har selv sett jenter bruker det i Frognerbadet sammen med sine etnisk norske venner».

Har du noen formening om hvor mye det vil koste å lære et barn å bli svømmedyktig fra å være nybegynner?

«Alt vi har av datagrunnlag viser at det tar ca. 40 timer å bli svømmedyktig, og så koster det 1850 kr for et ti-timers kurs. Så det ville koste om lag 7400 kr per elev å bli svømmedyktig».

Har du noen forslag til tiltak som kan styrke kommunene i å organisere opplæringen?

«Samarbeid med svømmeclubbene, de er utrolig godt rustet til dette. Enten gjennom en ukentlig modell eller intensivmodell. De er gode på bassengutnyttelse og å se muligheter. De ville være en god sparringspartner og bidragsyter, og de har instruktører som vet hva det dreier seg om. Hvis det hadde vært en åpning for dette ville flere få mulighet til opplæring».

Nøkkelpunkter fra Jan Kjensli, utviklingskonsulent i Norges Svømmeforbund

- Bør stilles mer krav til opplæringen og de som er ansvarlig for den
- Trenger kompetente instruktører som kjenner målgruppen
- Finnes løsninger på utfordringer med kulturforskjeller; f.eks. «burkini» for kvinner
- Krever omkring 40 timer å bli svømmedyktig, dvs. 7400 kr per elev
- Et bedre samarbeid med svømmeclubbene vil kunne styrke svømmeopplæringen

May Grydeland, førsteamanuensis ved NIH

May Grydeland jobber som førsteamanuensis ved NIH hvor hun blant annet har ansvar for svømming, livredning og HLR/førstehjelp.

Synes du tilskuddsordningen for svømmeopplæring av nyankomne bør fortsette?

«Ja, det er i hvert fall et behov for å lære nyankomne å svømme. Både barn, unge og voksne må få lære dette slik at de kan delta på aktiviteter i lokalmiljøet. I drukningsstatistikken er våre nye landsmenn overrepresentert, og dette er en tydelig indikator på at det er viktig å prioritere opplæring av nyankomne».

Hvis du hadde ubegrenset med midler, hvordan ville du organisert svømmeopplæring av nyankomne?

«Det burde foregå både ute og inne, men kanskje starte inne for å tilrettelegge for en myk start. Og så bør man kartlegge om det er et ønske med kjønnsdeling. Det viktigste er at de får prøvd seg ut i fra sine behov og hvordan

de vil ha det. Det bør også være høy tetthet av instruktører. Det krever en spesiell tilrettelegging, så det kan ikke være mange elever per instruktør».

Hvilke egenskaper bør en god svømmeinstruktør for nyankomne ha?

«Bør være svømmefaglig kyndig. Å være en erfaren svømmeinstruktør er viktig, sånn at du har et vidt repertoar av ulike «triks». Menneskelige egenskaper er i tillegg viktig. Og så må man ha mulighet til å tilpasse veldig, spesielt for de voksne».

Hvem mener du bør rekrutteres til å stå for opplæringen?

«Her hadde jeg helst ønsket å si kroppsøvingslærere. Men de har såpass lite svømmeopplæring i sin utdanning. De bør ha pedagogisk bakgrunn, men bør også være svømmeinstruktør. Alternativet er en svømmeinstruktør med gode pedagogiske evner. En slik jobb krever litt erfaring».

Har du noen forslag til tiltak som kan styrke kommunene i å organisere opplæringen?

«Mye går på informasjon, at de ulike etatene kjenner til mulighetene som finnes. Det bør informeres om hvem som kan kontaktes, og hvem som kan tilby sånne tjenester. Få frem at det er legitimt å invitere frivillige organisasjoner som svømmeklubber inn i skolen, ikke alle skoler vet at dette går an. Svømmeopplæringen i Norge bør for øvrig styrkes generelt. Hvis vi ser på andre land vi kan sammenligne oss med så ligger vi dårlig an. Det aller viktigste vi gjør er å få svømmeopplæringen inn i grunnskolelærerutdanningen. Vi vet at de som driver svømmeopplæring mangler utdanning. Alle må ha en viss kunnskap om det».

Nøkkelpunkter fra May Grydeland, førsteamanuensis ved NIH

- I tillegg til barn, må også de voksne få god opplæring
- Opplæring bør foregå ute og inne
- Det bør være flere instruktører per gruppe
- Instruktørene bør ha pedagogiske, svømmefaglige og menneskelige egenskaper
- Kommunene bør informere om at det er legitimt å invitere svømmeklubber til å samarbeide med skoler
- Svømmeopplæringen i Norge bør styrkes. Det bør inngå i grunnskolelærerutdanningen

Litteratur

Forskrift til opplæringslova. (2016). Forskrift om endring i forskrift til opplæringslova og forskrift til friskolelova (LOV-1998-07-17-61-§14-4, LOV-2003-07-04-84-§7-2). Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-07-01-1127>

Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet, HVL (2019, 7. februar). *Svømmeopplæring for nyankomne* [Videoklipp] Hentet fra <https://youtu.be/Sy5gLk5LoCM>

Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet. Svømmedyktig.no. Hentet 5. februar 2019 fra <https://svommedyktig.no/>

NRK.no. (2016, 23. april). Skal bruke 800.000 på svømmeopplæring for innvandrere. Hentet fra

<https://www.nrk.no/sorlandet/skal-bruke-800.000-pa-svommeopplaering-for-innvandrere-1.12908832>

Regjeringa.no (2016, 19. august). Bedre svømmeopplæring. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/bedre-svommeopplaring-i-skolen/id2509337/>

Regjeringa.no (2017, 8. juni). Skal gjøre det lettere å gi bedre god svømmeopplæring til elevene. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/skal-gjore-det-lettere-a-gi-god-svommeopplaring-til-elevener/id2555978/>

Utdanningsdirektoratet. (2015, 21. august). Svømme- og livredningsopplæring. Hentet fra

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/veiledning-til-lp/svomme-og-livredningsopplaring/>

Utdanningsdirektoratet. (2015). *Læreplan i kroppsøving* (KR1-04). Hentet fra

<https://www.udir.no/kl06/KRO1-04>

Utdanningsdirektoratet. (2018, 26. november). Støtte til innføring av nye læreplaner. Hentet fra

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/stotte-til-innforing-av-nye-lareplaner/>

Utdanningsdirektoratet. Ny modell for kompetanseutvikling i skole. Hentet 5. februar 2019 fra

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/ny-modell-for-kompetanseutvikling-i-skole/>

Erica Waagene, Karin Vaagland, Even Larsen og Roger Andre Federici. (2018).

Spørsmål til Skole-Norge 2018 (NIFU rapport 2018:19). Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2019/sporsmal-til-skole-norge-hosten-2018.pdf>

Way Forward. Om Way Forward. Hentet 5. februar 2019 fra http://www.wayforward.no/a_wayforward

**Nasjonalt senter for mat,
helse og fysisk aktivitet**

Høgskulen på Vestlandet

Postboks 7030, NO-5020 Bergen

Inndalsveien 22b, 5063 Bergen

Telefon: +47 55 58 71 50

Epost: post@mhfa.no

Nasjonalt senter
for mat, helse og
fysisk aktivitet

mhfa.no

Høgskulen
på Vestlandet